

**PRAZNO
VLATOV DJE
NOSI VISKO
GLAVAU
STR. 3**

**SLIKAR ERNEST
BRANSBERGER,
KI SE TA ČAS
UKVARJA
S TOPOLI
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. marca 2012 ☼ Leto XXII, št. 9

Letni občni zbor Slovenske zveze

24. februarja je imela Zveza Slovencev na Madžarskem redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo več kot 50 odstotkov članov. Od 99 registriranih članov jih je na letošnji občni zbor prišlo 52, od 19 ustanovnih članov se jih je udeležilo 13.

Zveza, ki deluje na podlagi zakona o društvih, je imela lani nadzor tožilstva, zato je morala najprej odpraviti nekatere pomanjkljivosti oz. napake dosedanjega delovanja, ki jih je predlagalo tožilstvo. Do lanskega leta je namreč letni delovni načrt zveze, proračun in letno bilanco sprejemalo in potrdilo predsedstvo zveze. Ker pa je to po zakonu naloga občnega zbora, je letošnji občni zbor sprejel sklepe, s katerimi je potrdil letne bilance od leta 2006 do leta 2010. Občni zbor je to storil, čeprav tožilstvo tega ni zahtevalo za nazaj, temveč le za naprej. Člani zveze so imeli pred občnim zborom na ogled vsa pisma tožilstva, letne bilance in Pravilnik o organiziranju in delovanju zveze.

Pred sprejetjem letošnjega programa zveze je predsednik zveze Jože Hirnök člane seznanil s tem, da si bo zveza – kljub težjim finančnim razmeram – prizadevala za ohranjanje in razvoj jezika in kulture Slovencev na Madžarskem in s tem za krepitev identitete Porabskih Slovencev.

»V Sloveniji so lani decembra imeli predčasne volitve. Na podlagi teh je konec januarja Slovenija dobila novo vlado. Upam, da nas bo nova, desnosredinska vlada moralno in finančno podpirala. Tako kot vse dosedanje vlade. Moram pa omeniti, da je tudi Slovenija zajela gospodarska kriza.

Delovno predsedstvo občnega zbora. Predsednik ZS Jože Hirnök, sekretarka ZS Klara Fodor in predsednica nadzorne komisije Elizabeta Soós

Občni zbor glasuje

Že so uvedli in bodo uvedli določene varčevalne ukrepe, ki bodo vplivali tudi na naš proračun. Zato bo morala tudi naša organizacija sprejeti varčevalne ukrepe in pripraviti tudi proračun za slabše čase,« je povedal predsednik Hirnök.

Sekretarka zveze Klara Fodor, ki je vodila občni zbor, je pisni material, ki so ga člani dobili pred občnim zborom, dopolnila z razmišljanjem o tem, da si mora zveza zadati nalogo, da pridobi srednjo in mlado generacijo, kajti malčki in osnovnošolci so dobro zajeti prek svojih institucij, tudi generacija upokojenec je zelo aktivna, v programih in društvih pa pogrešamo srednjo generacijo in predvsem mlade. Zato bo med letošnjimi programi več takih, katerih ciljna publika so mlade družine in mladi (koncert, družinski dan, Barve jeseni itd.).

Pred sprejetjem proračuna za leto 2012 je računovodkinja zveze Brigita Korpič člane seznanila s tem, da mora zveza pripraviti tudi B-inačico proračuna (za z 20-odstotno znižanimi sredstvi), pravico za potrditev le-tega (če bo treba) je občni zbor prenesel na predsedstvo. Precej vneta razprava je tekla o tem, ali naj zveza vrača stroške udeležbe (potni stroški, prenočitve itd.) na občnih zbora tistim, ki pridejo iz oddaljenih krajev. Občni zbor je predlog zavrnil, sprejel je sklep, da se vračajo stroški le članom predsedstva za udeležbo na sestankih.

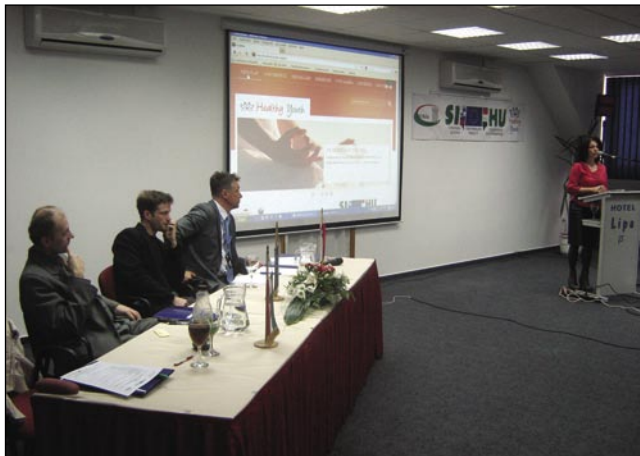
Občni zbor je, potem ko je sprejel nekaj novih članov, pravico sprejemanje teh prenesel na predsedstvo, ki letno zaseda najmanj štirikrat.

M. Sukič

Zdrava mladina v novem tisočletju

Kako ohraniti zdravje telesa, duše in duha v današnjem času? Kako nam pomaga zdrav življenjski slog pri ohranjanju ravnovesja? In kako o zdravih na-

Dušan Snoj je v svojem nagovoru povedal, da so trenutno v Porabju najbolj pomembni evropski projekti, saj se skoraj vsak teden zgodi nekaj v povezavi z

Predavateljica dr. Ágnes Szabó in drugi govorniki

činih prehranjevanja in razlogih za vsakodnevno gibanje prepričati srednješolsko mladino? Odgovore na vsa ta vprašanja iščejo štiri srednje šole na Madžarskem in v Sloveniji v okvirih evropskega projekta »Healthy Youth« (Zdrava mladina), ki sodelujejo v sklopu Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Madžarska 2007-2013 (SI-HU-2-2-019). Nedavno so sodelujoče partnerske ustanove sklicale otvoritveno konferenco projekta v konferenčni dvorani Hotela Lipa v Monoštru. Udeležilo se je okoli 150 udeležencev, predvsem srednješolska mladina iz vseh štirih srednjih šol. Vodilni partner pri projektu je Srednja strokovna šola in dijaški dom Béla III. iz Monoštra, z madžarske strani pa sodeluje še Gimnazija in srednja turistična ter gostinska šola Sebestyén Tinódi iz Sárvára. Slovenska partnerja sta Dvojezična srednja šola Lendava in Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci. Vsem štirim izobraževalnim ustanovam je skupno, da izvajajo tudi gostinski program. Na začetku konference je ravnatelj monoštrske šole *Šandor Bedič* izpostavil pomen vzgoje mladine za evropske vrednote, za razvoj njenih življenjskih kompetenc in poudaril, da si prizadevajo za trajnostno čezmejno partnerstvo in izboljšanje komunikacijskih tehnik srednješolcev v dvoletnem programu. Generalni konzul RS v Monoštru

njimi. Dvojezičnost programa pa nas po njegovih besedah umešča v skupni evropski dom.

Projektni menedžer projekta na monoštrski ustanovi *Attila Sohár* je nato na kratko predstavil iztočnice projekta. Med cilji je izpostavil ustanovitev Mreže zdravega načina življenja srednjih

Konferenčna dvorana Slovenskega doma nabita s srednješolci

šol, ki naj bi se z začetnih štirih razširila na več sodelujočih ustanov. Srednješolsko mladino bodo v praksi spodbujali k zdravemu načinu življenja: naj spoznajo, preizkusijo, se naučijo in vzljubijo ta življenjski slog. Partnerji nameravajo izvesti programe za ohranjanje telesnega in duševnega zdravja in tako izoblikovati zdravstveno ozaveščen pogled na življenje.

Strokovna vodja projekta na monoštrski ustanovi *Emese Tóth Nagy* je poudarila: »Pripravljalne naloge smo že opravili, zdaj stopamo pred javnost.

Prirajali bomo ekskurzije z ekološkimi programi, poleti bomo organizirali taborje za zdrav način življenja. Med Radenci in Monoštrom bomo izmenjali dijake, ki bodo v praksi usvajali veščine za pripravo zdrave prehrane. Predstavili se bodo tudi kuharski mojstri, na šolah pa se bodo odvijali dnevi zdravja s športno ali mentalno vsebino.«

Programe bodo partnerji prirajali na vseh štirih lokacijah in seveda v obeh jezikih. Tako je bilo tudi na otvoritveni konferenci: madžarskim predavateljem so sledili slovenski. Psihiatrinja-zdravilka *dr. Ágnes Szabó* je na razumljiv način predstavila primer dijaka, ki ima vse slabe lastnosti, ki so posledica današnjega časa. Ni družaben, živi takorekoč na spletu, ima vedenjske težave v šoli. Poudarila je pomen »krepitve duše«, kar je bil tudi naslov njenega predavanja. Mladi igrlec *Péter Mihály*, ki je bil nekoč dijak monoštrske strokovne šole, je s pomočjo različnih anekdot

povedal, da je izredno pomembna duševna hrana, toda samo če je kakovostna. Zaužili pa naj bi jo skupaj z ostalimi, saj je tudi današnji človek željan pravih zgodb, ki jih lahko ponudita knjiga ali gledališče.

V drugi sekciji so lahko udeleženci prisluhnili predavanju košarkarke iz slovenske mladinske reprezentance, murskosoboške srednješolke *Alje Samec*, o hrani in športu. »Vsak športnik mora slediti določenim pravilom glede zdravega prehranjevanja. Tako tudi lažje doseže cilje, ki si jih je zastavil. Pomemben

Fašenski bal v Mosonmagyaróvári

Slovensci v Mosonmagyaróvári so si predlajnsko leto tu ustvarili Slovensko drójtvo, stero je vkúp spravo Vendi Bočkor, mladi Seničar, pa go od začetka vodi tu. Nikdar bi nej brodo človek, ka en mladi moški daleč od rojstnoga kraja, steri Vogrinko ma za ženo pa pauradno velko držino, vala Baugi, takšen skrb leko ma

ginau nej tak bilau! Ne smej se pozabiti tau tu nej, ka za dober bal ne dojde samo dobra muzika, trbej vcuj veselo, koražno lústvo tu. Za srečolov (tombola) so dosta, 150 daril - pa tau od 10 do 100 gezero vrejdnosti - vkúp sprajli, najbola so njim podarile tašne firme, stere so povezane s kakšno slovensko držinov. Tau je

za svoj narod, za svojo slovenstvo. Vendi je s svojo držinov vred fejs rad med svojimi Slovenci. Vkup si je spravo gvúšne lidi za djédro drójtva, s sterimi vred se dosta trójdijo, aj Slovenci leko majo priliko se srečati med seov s svojimi držinami, leko majo maudoš se v svojoj maternoj rejči pogučavati pa vkúp spraviti vseveč lústva na letne programe drójtva. Težko dé, kak pravi Vendi, tau pa za več takšnoga volo, od koj bi zdaj eške za novine nej rad goučo. Za gnauk eške itak má vójpjanje, ka se ma želja spuni v kratkom časi. Letos so si za prvi program pripravili fašenski ples s slovensko muzikov, gde je vkúp prišlo skur 80 lidi, škoda, ka so s tauga slovenske držine samo menši tau djale vó. Kak pravi, dobro je bilau, depa leko bi pa bi moglo biti eške baugše! Oni so vcuj navčeni, ka se skur cejlo nauč igra, se skaus pleša, počitka je pa malo. No, tau zdaj

tu za peldo postaviti, ka prejdnji toga drójtva si zatau tu vzemejo čas, vójpajo prositi pa vónajdejo, koga njim je vrejčno gora ziskati, s tejm ka vejo, bau sto dvera zapré pred njimi. No, na srečo njim je vekši tau z dobre vole pomagó. Za drúgo leto do že vedli, koga leko gora zúščejo, pri kom majo šans. Za zahvalo so ji pozvali na ples pa do ji zvali na drúge programe tu. Vendi zdaj, nej ka bi volo zgúbo, liki go eške bola daubo. Že zdaj se je brigo, aj bi leko prišo do enoga najbola priznanoga, najbola gvúšnoga muzikanta na Goričkom. Na tau so tu gora prišli prejdnji, steri so vkúp spravljali oprvin fašenski ples, ka za drgauč, ka do mogli ovak pripraviti, pa samo lústvo tu bola pripraviti na tau, kak leko pomagajo oni sami drójtvo s tejm, ka pridejo v bal. Človek se v svojom žitki skaus vči, ka nej?!

Klara Fodor

je seveda vnos različnih hranilnih elementov in zadostne količine vode» - je povedala mlada športnica. Po predavanju inženirke živilske tehnologije Gordane Toth je bil čas namenjen razpravi.

Osrednji cilj skupnega slovensko-madžarskega projekta je ozaveš-

čanje srednješolske mladine o pomenu zdravega življenjskega sloga, saj samo tako bo lahko odrasla vitalna in zdrava nova generacija prebivalcev v obmejnem prostoru.

-dm-

Prazno vlatovdje nosi visko glavau

Držino Takač (Gorenji Štejlini) iz Sakalovec so leta 1952, kak dosta drüge, odpelali na Hortobágy, zato ka so prej »kulacke« bili. Nej trbelo k tauma nika drügo, samo telko, ka so malo več zemlé meli, pa več so mogli delati kak drugi. Tau je že dojšlo, ka so njé razglasili za sovražnike režima. Iz te držine zdaj že samo dve sestre živeta, po možej Margita Oláh pa Marta Németh, zato ka stariške so že tapomrli. Kak sta kak deteta doživela interniranje, od tauga ta nam zdaj parpovejdale.

- Margita pa Marta, kak se nazaj spomnita na tisti den, gda so vas odpelali?

»Dobro se spomnim na tau, zato ka sem dja te že štirinajset lejt stara bila, Marta pa samo dve. Dapa tau se je njim nej štelu, odpelali so nas vse, ka smo doma bili, dejdeka, babo, mater, očo pa naja dve, se pravi cejlo družino. Od prvoga do slejdnjoga dneva sem delati mogla, pa te sem ešče samo mala deklična bila.«

- Stariške so tau že znali, ka vašo držino tö odpelajo?

»Gunčali so že po vesi, ka mi tö na red pridemo, samo ranč tisto nauč smo nej mislili, ka pridejo. Vnoči v enoj ali v dvej vöri so prišli pa so na dverah rogatali AVOS-ke (UDBA). Tau so prajli, aj je notra pistimo, zato ka se njim je auto pobonto, dapa kak so notrastaupili, včasim so prvico gorapokazali, ka sto so, pa zakoj so prišli. Dvej vöre smo dobili, ka smo vküpspakivali tisto, ka je najbola potrebno bilau. Vej, ka so mati brž malo teja (čaja) pa djajce sküjajli nam na paut. Tam je eden nam skaus gunčo, ka nika aj ne pakivamo, zato ka v tašo dobro mesto demo, gde vse dobimo. Drugi, ka je ešče tam bijo, je nam tak poskrivoma pravo, aj si zato vküperspakivamo, ka leko, zato ka nikdar nej vedeti, kama do nas pelali. On je tau že tak dobro znau, ka na nas čaka. Gda smo vö na dvera šli, te je dolavzejo tisto posaudico, gde je posvečena voda bila pa edno tašo malo Marijo, pa je tadau babi, aj go s sebov nese. Marija je z nami taišla pa z nami je nazaj domau prišla.«

- Zdaj go ešče tö mate?

»Nej, zato ka go je vnukica strla, gda se je špilala. Nej baja, gda je najbola trbelo, te je tak skrb

mejla na nas.«

- Kelko grünta ste meli vi tistoga reda, gda so vas odpelali?

»Leta 1949. je nam že gnauk 14 plügov goštje država vkrajvzela, zvün tauga te smo ešče meli 30 plügov zemlé. Gda so nas taodpelali, te so ešče doma ostali dva konja, tri krave, eden bik, štiri svinje pa eden mali žrebec. Tau je mena tak žmetno bilau, ka

Gorenji Štejlini Margit pa Marta

sem tau tam mogla njati, ka tau ranč taprajti ne vej. Zvün tauga te ešče vse škiri pa vse, ka je pri rami bilau, je doma ostalo.

- Ka je s tejm gratalo?

»Maro je zadruga (szövetkezet) odpelala, vse drügo so pa raznosili po vesi. Nika, edno ronjo smo nej dobili nazaj, gda smo domau prišli,« je pravla Margit.

»Dja mam eden talejr pa Margit ma enoga, tau je vse, ka je ostalo za spomin. Tau je zato grdo delo bilau,« je vcüjdjala Marta.

- Mislili ste na tau, ka vam iz rama vse vöspakivajo?

»Dja se več nikoma ne zavüepam, zato ka dja sem že dosta probala, kakšno je lüstvo. Zdaj je tö tak, če je ogenj ali kaj drügo, ka prazan grata ram, zdaj ga tö skrb morajo meti, ovak bi vse pokradnili.«

- Vi, ka mislite, Marta?

»Tak mislim, žau, človek se ne pobaukše, samo vsigdar se vü-pamo v tejm, ka tak bau.«

- Margit, kama so vas pelali iz Sakalauvec?

»V taborišče so nas pelali, gde je že štiristau lidi bilau. Tam je že več mesta nej bilau, pa mi, ka smo te prišli, vanej na ogradi smo spali pod zvezdami. Tau smo srečo meli, ka te tri mesecev ene kaple deždji nej bilau. Sledkar so malo vredvzeli tiste

štale, gde so birke bile, pa te smo mi leko ta notra šli. Tak smo bili tam kak mara, na slami smo ležali. Dva mejseca smo tam delali, potistim so nas na eden drügi marof pelali, štiri se je tak zvau, ka László. Tam je te že telko baukše bilau, ka smo dobili rame, taše iz tučance, gde so prvin lapci bili nota. V edni sobi nas je deset spalo, tak ka velko

mesto je zato nej bilau. Za vse nas, ka smo tam bili, so gnako küjali, dapa mena se tak vidlo, kak če bi vsigdar gnako meli za obed. Župa je vsigdar tista bila, pa ka smo od drügin dobili, tisto tö. Mesau sem vejn te čas gnauk nej dijeja. Vsakši zranjek smo črni kafej dobili, takšnoga s cikoriije pa iz frank kafeja. V takšom velkom kotli so küjeli, dapa kak se dja spomnim, tau je vsigdar puno müj bilau. Gda si v piskriči daubo, te si najprvin müje mogo vöpobrati, pa samo potistim si ga leko spijo. Ka bi delo, mogo si ga spiti, zato ka drügo nej bilau.«

- Ka vse ste delali vi na marofi?

»Najprvin sem iz riža travo vöbrala, sledkar sem v ograci okapala, papriko, pa paradjs dolabrala. Tau sem dja z babov delala, stariške pa dejdek so v drügo mesto odli delat. Nej je leko bilau, zaman sem vözraškena bila, zato sem lejta nej mejla, dostakrat je tak bilau, ka da sem okapala, baba so ma vöpomogli. Od tec so me te prejkjdjali ta, gde so svinje krmili, pa dja sem je mogla pasti. Tau je tö nej dobro bilau, zato ka od zazranka do večera sem vanej na paši bila, pa sem svinje naganjala.«

- Kelko lejt ste bili na Hortobágyi?

»Mi smo dve leti bili tam, dapa te se je tau dosta več vidlo. Od tistec so nas gnauk samo do Táplánszentkereszta pistili, gde smo tri lejta bili, pa samo 1956. leta decembra smo leko domau prišli.«

- Marta, kak vi znate slovenski, da ste pet lejt na Vogrskom, na Hortobágya bili?

»Da so nas tapelali, te sem dja dve rejči vejdlu slovenski pa dve vogrski, zato, ka sem samo dve leti stara bila. Gda smo nazaj prišli, te sem bola samo vogrski gunčala, dapa vse sem razmejla. Mlajši v Sakalauvci, gda sem v šaulo odla, so dugo nej znali, ka dja razmej, ka gučijo slovenski. V osnovni šauli smo se slovenski včili, gda sem pa v gimnazijo prišla, te pa rusoški, dapa mena je tau šlau, bola sem se samo pisati mogla navčiti.«

- Margit, gda se vam senja, te ešče naprej pride kaj Hortobágy?

»Zdaj že trno nej, najbola se mi je te senjalo, gda smo od tistec domau prišli. Zdaj se že tak vidi, ka je tau tak daleč bilau, dapa itak tisto mantranje, ka je tam bilau, pa ka so delali tam z nami, zdaj bola vöpride, kak te, gda sem mlada bila. Za strojepisjo (gépíró) sem se včila, pa nin so me nej goravzeli, zato ka smo vöodpelani bili. Zaman, ka si od tauga nej gunčo, etak ali tak se je tau vözvedlo, če ovak nej, te iz življenjepisa. Dapa zato se mi je posrečilo v židano fabriko nutrapridti, gde sem pet lejt delala kak tkalka (szövönő). Potejm sem tam v šaulo išla, štero sem vözopodla, pa sem te tak na tehničnom oddelki začnila delati. En čas sem delala, pa sem znauva v šaulo üšla, potejm se pa te meos (kontroler kvalitete) gratala v židani fabriki, pa te od tam sem v penzijo odišla. Duga paut je bila, dapa najbola strašno je zato na Hortobágya bilau, kak koli gledamo.«

- Pa vi, Marta?

»Dja tak mislim, ka se človek na tiste spomine, ka je prvin bilau, dosta bola spominja, kak na tiste, ka se zdaj dogaja. Istina, te sem dja ešče mala bila, pa se ne spomnim tak nazaj. Mala sem bila, gda sem tam bila, dapa tau pravijo, ka spoj lagva sem bila. Dja sem vsigdar nikan taodišla, dostakrat so dejdek prali, ka

vzemajo eden štrik pa me gnauk k ednoj drejvi vcujzvežejo. Tam so bili tisti stüdenci, štere tak zovejo ka gémeskút. Velki mlajši so se tak šalili, ka sem dja notra sela v kanto, pa so me dolapistili v stüdenec, potejm so me pa nazaj gora potegnili. Tak je tau šlau, dočas so tau stariške vpamet nej vzeli. Mena se je tau vidlo, bola na tašo kaj se dja spomnim, drügo samo tak vej, kak sestra Margita mi je prpovejdala.«

- Po gimnaziji ste kama šli se tadala včít?

»Po gimnaziji sem se za medicinsko sestro včila, zato ka za barbejra so me nej goravzeli, dapa dja sem zato med betežniki stejla delati. Gda sem tau zgotauvila, te sem se pá včila, pa tak sem te na traumatologiji delala kak aistentka kirurga. Devet lejt sem tau delala, gda sem se oženila pa dva dateta sem rodila. Potejm sem nej üšla nazaj delat, liki v srednji zdravstveni šoli Entzbruder Dezső sem bila profesorica, pa te čas sem študirala v Budimpešti na zdravstveni visoki šoli. Do leta 1993 sem v tauj srejdnoj šauli včila. Potejm so v Somboteli odprli zdravstveno visoko šolo, kama so name zvali včít, pa ranč tak sem se včasim nutraspisala na univerzo. Univerzo sem skončala pa te tak od leta 1993 do leta 2007 sem tam včila kak pomočnica profesorja (adjunktus). Leko povejm, ka pau rosaga sem včila, štiri delajo kak zdravstveni delavci (diplomirane medicinske sestere, diplomirani socialni delavci itd). Dostakrat sem tü pri sestri pa prpovejdamo, kak je kaj prvin bilau ali ka delamo, pa večkrat tau naprej pride: »Na, ka bi zdaj na tau naša baba prajla ali ka bi oča pravo, zato ka dosta dobri tanačov (nasvetov) sva dobile od njij. Eden taši je, ka so nam večkrat pravli: Ka prazno vlatovdje nosi visiko glavau! Tak mislim, tau nej trbej nikoma nej raztolmačítiti, ka znamenüje.«

- Mislíte ste na tau, ka bi bilau, če bi vas tistoga reda nej odpelali na Hortobágy?

»Nej trno, zato ka na tejm nej vrejčno zmišlavati, ka bi bilau, če...Tak je bilau, pa s tejn sva mogle živeti.«

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Bodo policiste odpuščali?

Minister za notranje zadeve Vinco Gorenak je napovedal varčevanje, saj po njegovih besedah že sedaj v tem resorju primanjkuje 10 milijonov evrov za plače, z rebalansom proračuna pa se bodo ta sredstva še znižala. Privarčevati namerava z upokojevanjem delavcev in reorganizacijo, nujna pa da so tudi odpuščanja. Minister je pojasnil, da je že sedaj 80 odstotkov proračunskih sredstev za ta resor namenjenih za plače, 16 odstotkov za materialne stroške, le štiri odstotke pa za investicije in so tako »razmere strahovite«. Temeljno vprašanje po njegovih besedah je, kako zagotoviti sredstva za plače, ki mesečno dosegajo 23 milijonov evrov. Če upošteva manko in predviden rebalans, je jasno, pravi Gorenak, da za plače ne bo dovolj denarja do konca leta.

Zamrznitev ratifikacije Acte
Slovenska vlada se je odločila, da čim prej zamrzne postopek ratificiranja spornega mednarodnega trgovinskega sporazuma za boj proti ponarejanju (Acta). Sporazum je med drugim razburil civilno družbo zaradi netransparentnih postopkov sprejemanja in neravnovesja med zaščito intelektualne lastnine in pravicami državljanov v škodo slednjih. Slovenija se bo s to odločitvijo očitno pridružila naraščajočemu taboru držav, ki so zamrzile ratifikacijo ali pa sporazuma sploh niso podpisale.

Žbogar odšel na Kosovo

Zunanji minister prejšnje slovenske vlade Samuel Žbogar je prevzel položaj posebnega predstavnika EU za Kosovo, hkrati pa bo na Kosovu vodil tudi urad EU. Z njegovim imenovanjem za posebnega predstavnika EU na Kosovu je Slovenija dobila zase prvi visok položaj v evropski diplomatski službi.

Naš porabski prijatelj in nagrajenec

SLIKAR ERNEST BRANSBERGER, KI SE TA ČAS UKVARJA S TOPOLI

Daleč nazaj, kakšni dve desetletji, ko je bil kulturni utrip med Porabjem in Mursko Soboto mnogo skromnejši od sedanjega, sta svoja dela v Monoštru prvič predstavila ljubiteljski slikar Ernest Bransberger in fotograf Feri Hochstätter. Spada torej med prve, ki so začeli nave-

Nekateri motivi, ki se jim posveča Ernest Bransberger, ki se ta čas ukvarja s slikami, na katerih je nekdanji drevored topolov med Mursko Soboto in Rakičanom.

zovati stike s Porabjem in sodelovanje ohranili do danes. Tu kaže omeniti še pokojna Jožeta Vilda in Jožeta Ternarja, pa Lojzeta Veberiča in Vlada Sagadina. Od tedaj so se zvrstile številne razstave slikarjev in fotografov, pogosto je bil med njimi tudi Ernest Bransberger, letošnji prejemnik plakete Mestne občine Murska Sobota ob slovenskem kulturnem prazniku. Nenehno delujoč mož, rojen leta 1929 v Korovcih, tik ob Cankovi, rojstnem kraju Avgusta Pavla, je po osnovni šoli končal srednjo vajeniško in postal soboslikar – pleskar. Mojster – obrtnik je bil od leta 1958 do 1991, ko je delo prepustil sinu Ernestu, njemu pa se je uresničila dolgoletna želja po slikanju, ki jo je nosil v sebi že v osnovni šoli. Nena zadnje to kaže tudi podatek, da so mu učitelji na cankovski osnovni šoli pripravili prvo samostojno razstavo.

Res je risal tudi med vodenjem obrti, vendar je bilo tedaj časa premalo za vse, kar bi želel narediti.

Od prve samostojne razstave 5. julija 1953 na Cankovi se je nabralo prek 50 samostojnih razstav in več kot 60 skupinskih. Ob Monoštru je razstavljal tudi v Sombo-

telu, na Dolnjem Seniku, v Budimpešti, Székesfehérváru, pa v sosednji Avstriji in Ingolstadtu v Nemčiji. V Sloveniji je razstavljal večkrat v Murski Soboti, Ljubljani, Lendavi, Bogojini, Radencih in v številnih drugih krajih. Aktiven je tudi v najstarejši organizaciji ljubiteljskih ustvarjalcev, *Likosu* in v društvu *Mavrica*.

Med posebne uspehe spada knjiga *Murska Sobota – nekoč in danes* (ilustracije Ernest Bransberger, fotografije Boris Černi, besedilo Janez Mataj in Saša Štraus), kjer so objavljene izvirne fotografije ulic in značilnih poslopij, ki jih je upodobil v risbi. Tako imamo na eni strani, denimo, staro Kardošovo železnino in pred njo voz s kravjo vprego, na drugi strani pa fotografijo tega dela Sóbote zdaj. Knjiga, ki bo v kratkem dobila nadaljevanje, sodi med dragocene zgodovinske upodobitve in

je pomembno dokumentarno zgodovinsko gradivo. Njegove upodobitve Sóbote in drugih krajev so bile doslej na različnih koledarjih, najdemo jih kot ilustracije v knjigah, recimo knjigi Janeza Mataja *Cintor* – romanca arhitekta Takača ali še prej *Plaščarji* – podobe iz preteklih sanj in druge. Ilustracije pripravlja tudi za najnovejšo literarno delo Janeza Mataja, znanega kot avtorja več knjig o preteklosti Murske Sóbote.

spominjajo na različna dela in opravila pred petdesetimi ali sto leti. Redkokje, na primer, lahko vidimo celotno »*verigo*«
pripomočkov pridelovanja in predelovanja lanu, od setve do stkanega platna.

Ernest Bransberger se ukvarja z različno motiviko, torej ne riše samo, kakšna je bila podoba Sóbote nekoč ali kako jo je mogoče videti zdaj, ampak posega tudi na druga področja, med katerimi je ta čas v ospredju nekdanji dre-

Pogled dr. Avgusta Pavla, seveda je mišljen na doprsem kipu, na rojstno hišo na Cankovi, tudi delo E. Bransbergerja.

Posebna »*zgodba*«
je rojstna hiša Ernesta Bransbergerja v Korovcih, kjer je leta 2005 odprl galerijo, v kateri od tedaj razstavlja dela člani *Likosa* in *Mavrice*. Tu je vsako leto tudi likovna kolonija. Domačija je posebna »*zgodba*«
tudi zato, ker se je spremenila v prijeten, majhen toda privlačen etnografski »*muzej*«
s predmeti, ki bi na podeželju z leti izginili ali bi jih pokupili spretni Avstrijci, ki znajo ceniti kolovrate, stare stenske ure in še marsikaj, kar je izginilo z goriških podstrešij, zdaj pa lahko vidimo v avstrijskih gostinskih lokalih in še kje. Zgodilo se je zato, ker je (bilo) malo Ernestov Bransbergerjev, ki bi znali ceniti in bi bili pripravljeni ohraniti predmete, ki (nas)

vored topolov med Mursko Soboto in Rakičanom. Zbral je številne poglede na doredni drevored, ki je že pred desetletji pritegnil akademske in ljubiteljske slikarje in fotografe. Prvi drevored, zasajen leta 1896, ki je krasil cesto na obeh straneh, so zaradi dozorelosti morali leta 1970 posekati, zakaj so podrlani eno vrsto topolov, ki so zrasli zadnja desetletja, pa ni čisto jasno (skoraj) nikomur, razen tistih, ki so posek naročili in že sicer na novo zasadili zametke bodočega drevoreda. Razstavo drevoreda topolov Ernesta Bransbergerja in še nekaterih avtorjev si bomo lahko ogledali v razstavnem prostoru Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti.

Ernest Ružič

Po 100 lejtaj je držina pá vküper (1)

V mlašeci lejtaj mi je oče večkrat pripovejdo, ka sta dve njevgi tetici iz Števanovec odišli v Meriko. Gda sem očo pito, gde sta si nauvi daum najšle pa kak se pišeta po mauži, mi je nej vedo odgovor dati. Samo tau je vedo, ka sta bile sestre od njevgoa očo pa sta

pomagala, dala več informacij o očini teticaj. 2006. leta sem odišo na gledanje v Meriko.

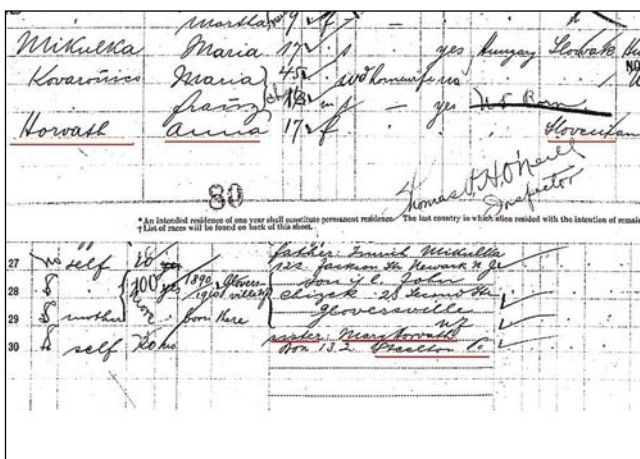
V Meriki sem zvedo, ka se je hči od edne tetice oženila z ednim Talanjom, steri se piše »DiMaria« pa žive nej daleč od varaša Washing-

šo, sem si tak zbrodo, ka na eden atrejš pošem edno pismo, v sterij se notpokažem pa mo pito, če je njena mati nej bila iz Števanovec.

Dapa prva kak sem iz Merike domau prišo, sem išo v New Yorki v muzej priseljencev (bevándorlási múzeum), gde v velki knjigaj majo notrapsano menje 12 milijonov lidi, steri so na začetki 20. stoletja prišli v Meriko.

starejša tetica mojga očo, Marija Horvat, že pred letom 1910 odišla v Meriko pa je svojoj mlajšoj sestri Ani poslala pozvanje.

Za več kak edno leto, 2007. leta, sem daubo edno pismo iz Merike. Ena gospa DiMaria mi je pisala, ka je ona sestrična (unokanóvér) mojoga očo. Njena mati je bila Ana Horvat, stera je bila sestra mojga dejdeka Jožefa

Na lišti, gde so v Meriki zapisali emigrante, steri so na začetki 20. stoletja prišli v te rosag, piše za Ano Horvat, ka je Slovenka (Slovenien) z Vogrskoga (Hungary)

se po dekliško pisale Horvat. Pa ešče tau, ka gda je on mali bijo, so iz Merike večkrat pak dobili z gvantom, steroga so kak mlajši radi nosili. Tau mi je to pripovejdo oče, ka je tetica gnauk iz Merike pisala pismo, ka ona prej v TV-na leko gleda, ka se godi po cejlom svejti. TV? Ka je pa tau? Tau pismo je bilau poslano na začetki petdeseti lejt, tak ka si je moj oče spoj nej mogo zmisliti, kak leko njevga tetica prej nikše škatüle z glažojnov vidi cejli svejt.

Kesnej, gda sem že gorazraso, me je bola brigala zgodovina naše familije, sem dostikrat spitalavo po teticaj. Dapa oče mi je dostaveč zdaj to nej znau povedati, samo tau, ka gda je njevga sestra 1957. leta odišla v Meriko, njev je edna od tetic poslala garantno pismo pa je dve leta pri njev živala. Vedo sem, ka sta se obadvej tetice v Merki oženile, zatok se več ne pišeta Horvat, nji ali njine mlajše najti v tau vólkom rosagi je tak, kak če bi človek glau isko v oslici. Zatok sem se povezo z očinov sestrov, vüpo sem, ka de mi ona leko

ton. Zatok sem si sedo v internetno kavarno pa sem si iz meriški elektronski telefonski knjigaj vónapiso adrese vsakše familije, stere so kauli varaša Washington nosile menje DiMaria.

Dosta taši držin sem najšo, dapa tau mi je to pomagat-

Kejp iz leta 2009, na njem sta gospa DiMaria (hči od Ane Horvat) pa Tibor Horvat, gda sta se najprvin srečala

lo, ka v meriški telefonski knjigaj piše tau to, ka kelko je tisti človek star. Tak mi je ostalo samo eni par atrejšov pa sem vüpo, ka na ednom od tej živi očina (pa moja) žlata.

Gda sem nazaj domau pri-

Zdavanjski kejp iz 1914. leta, na pravi strani sneja Ana Horvat z ženinom Sándorom Domjanom. Na lejvi strani Marija Horvat z možaum Ferencom Dončecom

Vedo sem, ka sta med tejami dve tetici mojga očo to, Marija pa Ana Horvat, rodile sta se v Števanovcaj.

Ano Horvat sem najšo: 1.

Horvata in se je narodila v Števanovcaj.

V pismi mi je poslala eden kejp to iz leta 1914, gda se je njena mati ženila s Šándorom Domjanom. Na kejpi sta Marija Horvat pa njeni mauž to. Marija Horvat se je to v Meriki oženila s Ferencom Dončecom, steri je bijo doma iz Slovenske vesi. Mauž od Ane Horvat je pa bijo doma iz okaulice Rediča.

Gospa DiMaria je mejla hči Kathy, stera je moja sestrična v drugom pokolenji. Z najuv sva si začnila pisati pisma, e-maile, ka bi več zvedo o zgodovini svoje familije pa o tom, ka se je s teticami godilo v nauvi domovini, v Meriki.

2009. leta sam se odlaučo, ka pa odidem v Meriko, ziščem gospau DiMario pa njeno hči Kathy, rad bi je vido, rad bi se z njima pogučavo o teticaj to.

(se nadaljuje)
Tibor Horvat

... DO MADŽARSKE

Evropska komisija predlagala zamrznitev sredstev

Evropska komisija je 22. februarja predlagala zamrznitev 495 milijonov evrov (skoraj 150 milijard forintov) evropskih sredstev iz kohezijskega sklada za Madžarsko, kajti po njenem mnenju madžarska vlada ni ustrezno ukrepala za zmanjšanje presežnega javnofinančnega primanjkljaja. Ta ukrep, ki naj bi začel veljati s 1. januarjem 2013, je bil uveden v zgodovini Unije prvič. 495 milijonov evrov predstavlja 0,5 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP) Madžarske in 29 odstotkov kohezijskih sredstev, ki so za našo državo namenjena v letu 2013.

Madžarska je v odgovoru predlog komisije označila kot »neuteemeljen« in »nepošten«. Sporočilo za javnost poudarja, da je komisija ignorirala nekatera dejstva, med drugim to, da je bil lani proračunski primanjkljaj države prvič od pristopa k Uniji manjši od treh odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP). Tudi letos naj bi primanjkljaj v proračunu ostal pod to mejo. Tiskovno sporočilo poudarja tudi to, da je vlada sprejela vse potrebne odločitve, da bi znižala javnofinančni primanjkljaj. Madžarska meni še, da je sprejeti predlog sporen tudi s pravnega vidika, saj uvaja sankcije kot odgovor na domnevne bodoče dogodke. V komisiji so ob tem poudarili, da ne gre za kazni, temveč spodbudo Madžarski, naj izvaja zdrave fiskalne politike in ukrepa, preden bo zamrznitev začela veljati.

Obetajo se visoki obiski v Porabju

8. marca bosta Porabje obiskala predsednika R Slovenije dr. Danilo Türk in predsednik Madžarske dr. Pál Schmitt. Po dopoldanskem programu v Monoštru in na Gornjem Seniku bosta obiskala tudi Lendavo in tamkajšnjo madžarsko skupnost.

2. marca bo na obisku v Porabju ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak.

VESELI FAŠENEK PORABSKI PENZIONISTOV

Fotografije:
Kerči Holec
Klara Fodor
Rita Nagy

OTROŠKI

MRAVLAK LEJKI

V velkom mravlinjeki je bilau dosta mravel. Depa, ednoj mravli je v tistom mravlinjeki nej dobro bilau.

»Ge sam nej mravla! Ge sam moški! Ge sam mravla, nej pa mravla. Ge sam mravlak Lejki. Pa zato, ka neškem mravla ostanoti v etom mravlinjeki, dem ge po svejti vcejlak po svoje,« je strauso svojo mravlečo glavau.

Pa je tak tō bilau. Mravlak Lejki je odišo na svoje.

Nej tak brž!

Mravlak Lejki je najbolje gvüšen biu v tou, kak de s suncom vküper spat šou. Najbole gvüšen je biu v tou, ka de tam nin daleč vküper s suncom doj šou. De doj šou ranč tak, kak sunce vsikši den doj odide. Zatoga volo je gor stano, eške prva je sunce tam daleč za njim gor šlou. Eške prva je gor šlou, je že svoje mravleče noge na pout dau. Eške skur v kmici se je ta obrno, gde je včera sunce spat šlou.

Že je trno dugo ojdo, gda je sunce stanolo. Tak nagnouk je svojo sveklino razlejalo po zemli.

»Gnes mi ne vujdeš. Gnes de tak, kak mo ge škeu,« si je popejvo pa šou tadale, samo tadale.

Sunce pa je tō šlou tadale po svojoj pouti. Vsikši vej, ka se sunce na svojoj pouti ne stavla. Pa tak se je mravlak Lejki tō nej stavlo. Biu je lačen, biu je žeden, biu je zmantrani, depa nej! Nika ga je nej moglo staviti.

»Gesti si vzemem pa počivo mo po tejm, gda va tam na kraji poti, prva va spat šla,« si je zapovedo pa kak najbolje brž tiro svoje mravleče noge.

Zmejs je srečo cejli red mravel, ka so šle v drugi kraj kak pa un. Pa so ga samo gledale, kama takšo silo ma.

»Nemam časa gučati od toga. Vej sam pa nej mravla. Ge sam mravlak. Vsikši pa vej, ka ženske mravle lobočejo pa li samo lobočejo. Mi, mravlaki pa tou ne delamo,« njim je najbolje bežečki povedo pa se paščo tadale.

Že je trno dugo ojdo. Že je pou dneva ojdo, gda je sunce že bilou više njega. Tou se njemi je nej najbolje vidlo. Nej se njemi je najbolje vidlo, ka sunce tak brž po nébi ta dé.

»Sunce! Sunce, nej tak brž! Vej pa vküper deva,« je proso mravlak Lejki tisto velko žuto kruglo gor na nébi.

Krugla pa ga je nej poslušala. Vcejlak tak, kak tou sunce dela, je šlou tadale. Mravlak Lejki pa za njim. Paščo se je, se spotiko, leco, se zaganjo, depa, sunce ga je nej čakalo. Neje dosta trbello, že je sunce bilou tam daleč pred njim. Pa je mravlak Lejki znouva vpamet vzeu, ka de sunce tam daleč naprej samou šlou spat. Že je skur spadnolo za zemlou, že je skur spat šlou, gda se je mravlak Lejki stavlo.

»Znaš ka, sunce?! Trno sam čemerem na tebe. Vsikši den takšno nebesko silo maš. Pa ka boš vejldo, nemo več za teuv ojdo. Sploj nej. Vej, ka tak brž deš samo zatoga volo, ka bi se ge na tebe čemeriu. Depa, sploj se nemo! Ojdi ti po svoje, ge pa mo tadale vcejlak po svoje ojdo po svejti.«

Tak je pravo pa tak je napravo. Šou je tadale lačen pa zmantrani, dokejč je nej zaspo. Spau je pa spau,

kcu pa senjo. Senjo je, kak un brž dé, dé najbolje brž, sunce pa ga šké zgrabiti. Ga šké doj zgrabiti, pa ga ne more.

Miki Roš

Pust na seniški šoli

Mrkevca je nazaj prišla

(kinejzarska pravlica)

Velki snej je spadno. Pokrijo je bregé pa dolé. Maloma zavca se je dojšlo gesti. Zatok se je vzejo na paut, ka si kaj ziščé. Gnauk samo veselo skriči: »Baugi vala, najšo sam dve mrkevci!« Eno mrkevco je žmano zo. Edna ma je eštje ostala. Tak si je brodo:

»Tak velki mraz je, tak dosta snega je spadnilo. Mali somar (osel) je doma, on gvüšno tō nejma nika za gesti.«

Mali zavec je trno dobroga srca bijo, vzejo je mrkevco pa go je odneso somara. Dapa na njegovo nesrečo je somara nej bilau doma. Mrkevco je doladjau na prag pa go je tam njau.

Somara zatok nej bilau doma, ka je on tō jesti isko. Srečo je emo, ka je najšo eden velki sladki krumpič pa ga je z veseldjom domau neso. Notra stauipi v ram pa se fejst čüdiva, gda mrkevco zagledne. Nej si mogo zmisliti, odkec je ta mrkevca k njemi prišla. Somar je svoj sladek krumpič pojo pa si je etak premišlavo:

»Snej je velki, mraz pritiskava.

Mala birka (ovca), sirauta, je tō sama doma, pa zagvüšno nema nika za jesti. Vzmem tau mrkevco pa go odnesem njej, naj se ona tō nagej.«

Somar skauči pa flajсно leti k birkinoma rama, dapa na njegovo nesrečo male birke tō nejga doma. Mrkevco deje na prag pa go tam nja.

Male birke tō zatok nej bilau doma, ka je šla gesti iskat. Na srečo je najšla edno lejpo velko kapüsto pa go je veselo nesla domau. Gda do dveri pride, se fejst čüdiva, kak je ta mrkevca k njej prišla. Pogej svojo kapüsto pa si etak zbrodi:

»Snej je velki, od mraza vse pauka! Vzmem tau repo pa mo go nesla malo srnej, ka je ona gvüšno tō lačna, naj go pogej.« Leti birka k srnej, dapa na njeno nesrečo, srnau ne najde doma. Repo deje na prag pa go tam nja.

Srna je tō gesti iskala. Srečo je mejla, ka si je najšla edno velko kalarabo. Vzela go je pa nesla domau. Gda mrkevco zagledne,

21. februarja 2012 smo imeli na naši šoli delovni dan brez pouka. Na ta dan je šolska samouprava Porabje organizirala tradicionalno pustno prireditev, ki se je začela tudi tokrat s povorko pustnih našemljencev. Potem smo si lahko ogledali maske posameznikov iz nižjih in višjih razredov, njim so sledile skupinske produkcije. Bilo je veliko dobrih mask, kar hvali domišljivo učencev in tudi njihovih staršev. Najbolj uspešne posamezne in skupinske maske – tri skupine – smo nagradili. Po maškeradi smo izžrebali srečke, vsaka je dobila, dan smo na prošnjo učencev končali z diskom.

se čüdiva, kak je ta repa k njej prišla. Srna pogej kalarabo, potistim si pa brodi:

»Velki je snej, mraz tō ne popisti. Mali zavec je gvüšno doma pa nejma nika za gesti. Vzmem tau mrkevco pa ma go odnesem, naj ne trpi glada, naj se on tō nagej.«

Pašči se srna k zavci. Mali zavec, steri se je že nadjo, mirno spi. Srna ga je nej stejla zgoniti, repo je doladjala pa go tam njala. Mali zavec se prbidi, si oči na veliko peré pa se čüdiva:

»Ej, ej, kak je pa ta repa nazaj k meni prišla?«

Malo si premišlava, pa ma te na misli pride, ka so go gvüšno njegvi dobri padaštje prinesli njemi za dar. Samo so tau nej znali, ka je tau njegva repa bila.

Na domanjorejč preknapisala:

Emu Sukič

MLAŠEČI

KAUT

